

DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2021.43.240980>

УДК 349.6:620.92(477)

К. С. Єременко, аспірантка

Національний університет «Одеська юридична академія»

Кафедра морського та митного права

вул. Академічна, 2, Одеса, 65009, Україна

e-mail: yeremenko.kristina@gmail.com

ORCID: 0000-0003-1108-3342

ФОРМУВАННЯ КАТЕГОРІАЛЬНОГО АПАРАТУ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ

Стаття направлена на вирішення термінологічних розбіжностей у національному законодавстві та міжнародним та міжнародним законодавством у сфері альтернативної енергетики. У межах статті розглянута правова характеристика понять «альтернативні джерела енергії», «нетрадиційні джерела енергії» та «відновлювальні джерела енергії». Проведено науково-теоретичне обґрунтування якісних характеристик зазначених понять, а також проаналізовано міжнародне законодавство на предмет ідентичності тлумачення міжнародно-правових норм у національному законодавстві в сфері альтернативної енергетики. В статті було запропоновано визначення понять «відновлювальні джерела енергії» та «альтернативні джерела енергії» з урахуванням правил побудови поняттєво-термінологічного апарату з урахуванням ратифікованих Україною міжнародно-правових угод.

Ключові слова: альтернативна енергетика, навколишнє природне середовище, зміна клімату, антропогенні викиди, альтернативні джерела енергії, нетрадиційні джерела енергії, відновлювальні джерела енергії, ІРЕНА.

Постановка проблеми. Сучасні світові тенденції в енергетичному секторі все більше зазнають змін у напрямку заміщення традиційних паливних джерел на альтернативні. Так як глобальне потепління та підвищення рівня антропогенних викидів внаслідок людської діяльності, являється однією з найбільших екологічних проблем всесвіту, міжнародне співтовариство, спільно з екологами та кліматологами усього світу займаються розробкою та впровадженням високоефективних міжнародних стратегій, що направлені на зменшення шкідливого впливу від антропогенних викидів на навколишнє природне середовище та здоров'я людини.

Виключна роль у процесі прийняття ефективних заходів щодо пом'якшення зміни клімату, належить Міжурядовій групі експертів зі зміни клімату (далі – МГЕЗК), завдяки зусиллям П'ятої узагальнюючої доповіді МГЕЗК, більшість країн прийшли до висновку, що рівень глобального потепління приблизно на 2 °С, являється небезпечним, і було визнано необхідність прийняття швидких, вагомих та стійких заходів для утримання температурних показників на рівні 1,5 °С по відношенню доіндустріального рівня [1; передмова ст. V].

З метою попередження зміни клімату та пом'якшення глобального потепління вченими усього світу було запропоновано широкий спектр варіантів для пом'якшення кліматичних змін Землі. Серед яких ключове місце належить альтернативним та відновлювальним джерелам енергії, що були визначені як основні стратегічно успішні напрямки скорочення антропогенних викидів в навколишнє природне середовище.

Одними з найбільш ефективних для вирішення проблеми зміни клімату є дії направлені на просування технологій, що підвищують енергоефективність промислового і транспортного сектору, а також переорієнтація енергетичного сектору у напрямку використання альтернативних та відновлювальних джерел енергії в максимально можливому ступені, як на міжнародному так і на внутрішньодержавному рівні.

Відповідно до останньої узагальнюючої доповіді МГЕЗК 2019 року, яка була підготовлена з урахуванням цілей сталого розвитку, [1; передмова ст. V] прогнозується, що в 2050 році відновлювальні джерела енергії будуть забезпечувати 70–80% усієї електроенергії, при цьому використання вугілля буде доведено до 0% в структурі забезпечення світового рівня електроенергії [1; с. 12].

Отже, сьогодні ми можемо спостерігати тенденцію до переорієнтації світового енергетичного сектору на більш екологічні, альтернативні та відновлювальні джерела енергії та відхід від традиційних викопних енергоресурсів. Разом з тим, однозначність трактування і розуміння поняттєво-термінологічного апарату є важливою умовою розвитку та практичного використання знання [2; с. 96].

Тож, важливим є окреслення чітких меж технологій, що входять до понять альтернативні та відновлювальні джерела енергії, адже існують розбіжності у використанні зазначених понять як у національному законодавстві так і міжнародним та міжнародним законодавством.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичною основою дослідження стали праці науковців, що розглядали правові, екологічні та інші аспекти розмежування категоріального апарату в галузі альтернативної енергетики, а саме: О. Л. Агапової, І. О. Клопова, М. Д. Рабінович, Т. Мусієнко та інших.

Мета статті полягає у аналізі норм національного та міжнародного законодавства для усунення розбіжностей у праворозумінні термінологічного апарату у сфері альтернативної енергетики, а саме визначення та науково-теоретичне обґрунтування понять «альтернативні джерела енергії», «нетрадиційні джерела енергії» та «відновлювальні джерела енергії», що слугуватиме усуненню термінологічних розбіжностей у національному законодавстві, та стане основою для однорідного практичного використання останніх у сфері альтернативної енергетики.

Виклад основного матеріалу. Тенденція у напрямку переорієнтації світового енергетичного сектору набрала обертів після проведення Конференції ООН щодо навколишнього природного середовища та розвитку у 1992 році, більш відомою як «Саміт Землі», за підсумками якої була прийнята Рамкова конвенція ООН щодо зміни клімату (далі – РКЗК ООН). Положеннями конвенції було визначено основні принципи та всезагальні зобов'язання у напрямку стабілізації кліматичної системи Землі, за рахунок встановлення рівня концентрації парникових газів, таким чином, аби не допустити небезпечного антропогенного впливу на неї [3].

Після проведення Конференції, міжнародне співтовариство активізувало свої зусилля у напрямку попередження зміни клімату на зменшення рівня викидів антропогенних газів і як наслідок, було прийнято ряд загальнообов'язкових міжнародно-правових норм, що знайшли своє відображення у національному законодавстві України.

На жаль, сьогодні існують певні розбіжності у трактуванні міжнародно-правових норм у національному законодавстві, тому окреслення чітких меж технологій, що входять до понять альтернативні та відновлювальні джерела енергії є важливою умовою належного правозастосування міжнародно-правових стратегій із попередження зміни клімату та підвищення енергефективності промислового сектору.

Основними поняттями, що сьогодні використовується світовим енергетичним сектором, являються «альтернативні джерела енергії», «нетрадиційні джерела енергії», «відновлювальні джерела енергії». Досить часто вченими ці поняття використовуються у синонімічному значенні, однак такий підхід є не зовсім вірним. Тому вважаємо за необхідне окреслити правову природу зазначених понять з метою правильного використання останніх.

Відповідно до ЗУ «Про альтернативні джерела енергії» під **відновлюваними джерелами енергії**, розуміється «відновлювані невикопні джерела енергії, а саме енергія сонячна, вітрова, аеротермальна, геотермальна, гідротермальна, енергія хвиль та припливів, гідроенергія, енергія біомаси, газу з органічних відходів, газу каналізаційно-очисних станцій, біогазів» [4].

Ми розділяємо думку Дж. Твайделла та А. Уейра, Л. Батуріна, Н. Мхітаряна та О. Рудої, щодо основних характеристик відновлювальних джерел енергії, а саме, що відновлювальні джерела енергії – це потоки енергії, що періодично з'являються або постійно існують в природні, речовини або процеси різної інтенсивності, що обмежуються лише стабільністю Землі, та не є наслідком цілеспрямованої діяльності людини (за винятком біопалива), а також характеризуються відсутністю шкідливих викидів у навколишнє природне середовище [5; с. 11]. А саме, енергія Сонця, вітру, тепла Землі, енергії морів, океанів, річок, біомаси.

На міжнародному рівні поняття відновлювальних джерел енергії, було визначено Міжнародним агентством з відновлювальних джерел енергії (далі – ІРЕНА), до Статуту якого Україна приєдналася у 2017 році [6], що містить єдиний перелік видів енергії, що відповідає характеристикам останніх. У відповідності до статті 3 Статуту Міжнародного агентства з відновлювальних джерел енергії під відновлювальною енергією розуміється «всі види енергії, які отримувати з відновлюваних джерел екологічно раціональним способом та які, *inter alia*, охоплюють: біоенергію, геотермальну енергію, гідроелектроенергію, енергію океану, у тому числі, *inter alia*, енергію припливів та відливів, енергію хвиль і теплову енергію океану, сонячну енергію, а також енергію вітру» [7].

Аналізуючи визначення, що передбачено ЗУ «Про альтернативні джерела енергії», ми можемо дійти висновку, що до переліку відновлювальних джерел енергії, було включено не лише джерела енергії, що добути з відновлювальних джерел, а й вторинні ВДЕ, де використання відновлювальних джерел енергії на основі вторинних енергоресурсів, характеризується, як таке, що зменшує питомі показники викидів, дозволяючи виробляти додаткову енергію на основі вже витрачених енергоресурсів [8; с. 29–31].

У зв'язку з чим, вбачаємо за необхідність відокремити відновлювальні джерела енергії та вторинні ВДЕ у визначені відновлювальних джерел енергії у ЗУ «Про альтернативні джерела енергії», обґрунтовуючи це тим, що у відповідності до Статуту ІРЕНА та загальноприйнятому науковому погляді щодо визначення загальних характеристик ВДЕ, використання відновлювальних джерел енергії на основі вторинних енергоресурсів, не відповідає якісним характеристикам останніх.

Також пропонуємо визначити поняття відновлювальних джерел енергії, з урахуванням якісних характеристик ВДЕ та з використанням видів ВДЕ, що передбачені Статутом ІРЕНА, адже зазначена структура поняття буде найбільш правильною з точки зору побудови поняттєво-термінологічного апарату.

Отже, відновлювальні джерела енергії – це потоки енергії, що постійно існують або періодично з'являються в навколишньому природному середовищі, речовини або процеси різної інтенсивності, що обмежуються лише стабільністю Землі, а саме всі види енергії, які отримані з відновлювальних невикопних джерел, екологічно раціональним шляхом: біоенергія, геотермальна енергія, гідроенергія, енергія океану, енергія приливів та відливів, енергія хвиль та теплова енергія океану, сонячна енергія, а також вітрова енергія.

Наступною термінологічною неточністю є поняття «**нетрадиційних та поновлювальних джерел енергії**», що передбачене ЗУ «Про енергозбереження», які визначені як джерела, що постійно існують або періодично з'являються в навколишньому природному середовищі у вигляді потоків енергії Сонця, вітру, тепла Землі, енергії морів, океанів, річок, біомаси [9].

Зазначене визначення відповідає якісним характеристикам поняття відновлювальних джерел енергії, отже логічним є припущення, що законодавець ототожнює зазначені поняття. Однак таке синонімічне використання зазначених понять є неправильним. З метою обґрунтування нашої позиції, перш за все необхідно проаналізувати види існуючих енергетичних ресурсів.

Світова енергетична рада класифікує енергетичні ресурси Землі на 16 видів, які можна виділити в окремі групи, що взаємопов'язані між собою: традиційні та нетрадиційні; відновлювальні та не відновлювальні [10; с. 162–163].

Щодо першої групи розподілу енергоресурсів на традиційні і не традиційні, у науковій літературі немає єдиної думки щодо якісного змісту зазначених груп енергоресурсів [5; с. 12].

Основним джерелом невизначеності є віднесення деяких видів біомаси (дрова, сухий гній, відходи сільськогосподарського виробництва), енергія руху вітру й води (вітряки та млини) до однієї з груп енергоресурсів. У зв'язку з тим, що на сьогодні, не існує загально визначених факторів традиційності, погляди вчених розділилися. Одні з яких визначають енергію біомаси як традиційне джерело енергії, обґрунтовуючи це історичною традицією їх використання [5; с. 12].

А інші схиляються до думки, що розподіл енергетичних ресурсів проведено з огляду на рівень освоєння та розповсюдження енергетичних технологій їх використання. При цьому до традиційних джерел енергії відносяться вичерпні викопні природні ресурси, перелік яких в науковій літературі, а тим більше в нормативно-правових актах невизначений [5; с. 12].

Відповідно до статистичних даних станом на 2012 рік, у структурі світового енергопостачання за видами енергоресурсів переважають: нафта (33,1%), газ (23,9%), вугілля (29,9%), ядерне паливо (4,5%) та енергія великих річок (6,7%), а отже їх слід віднести до традиційних енергетичних ресурсів. Щодо неоднозначності віднесення енергії торфу та деревини, ми підтримуємо позицію, що останні необхідно вважати традиційними джерелами енергії, так як їх використання, хоча і не отримало широкого розповсюдження у порівнянні з іншими видами палива, однак має тривалу історію задоволення енергетичних потреб людства [2; с. 98].

У свою чергу, нетрадиційні енергетичні ресурси науковцями визначені як ресурси, що можуть слугувати заміною традиційним енергетичним ресурсам, використовуючи нові технології вироблення енергії та на сучасному етапі характеризуються низьким рівнем освоєння та поширення [2; с. 98].

Найбільш влучне визначення нетрадиційних джерел енергії у законодавстві України передбачено ЗУ «Про альтернативні види палива», де зазначено, що «нетрадиційні джерела та види енергетичної сировини – сировина рослинного походження, відходи, тверді горючі речовини, інші природні і штучні джерела та види енергетичної сировини, у тому числі нафтові, газові, газоконденсатні і нафтогазоконденсатні вичерпані, непромислового значення та техногенні родовища, важкі сорти нафти, природні бітуми, газонасичені води, газогідрати тощо, виробництво (видобуток) і переробка яких потребує застосування новітніх технологій і які не використовуються для виробництва (видобутку) традиційних видів палива» [11].

Отже, до нетрадиційних джерел енергії належать всі відновлювальні джерела енергії (за виключенням гідроенергії великих потоків, деревини та торфу) та частина не відновлювальних, таких як метан вугільних родовищ, нафта та газ ущільнених порід [2; с. 98].

Таким чином, зміст поняття «нетрадиційні джерела енергії», є ширшим від ВДЕ і тому використання їх у синонімічному значенні є неправильним. А також слід зазначити, що поняття нетрадиційні джерела енергії найбільш повно охоплює види енергетичних ресурсів, що використовується альтернативною енергетикою [2; с. 98].

У зв'язку з чим, пропонуємо замінити поняття «нетрадиційні та поновлювальні джерела енергії» передбачене ЗУ «Про енергозбереження» на два окремих поняття нетрадиційні джерела енергії та відновлювальні джерела енергії (відповідно до запропонованого нами визначення).

Щодо правової характеристики поняття «альтернативні джерела енергії», яке передбачено ЗУ «Про альтернативні джерела енергії», останнє визначено як – відновлювані джерела енергії, до яких належать енергія сонячна, вітрова, геотермальна, гідротермальна, аеротермальна, енергія хвиль та припливів, гідроенергія, енергія біомаси, газу з органічних відходів, газу каналізаційно-очисних станцій, біогазів, та вторинні енергетичні ресурси, до яких належать доменний та коксівний газ, газ метан дегазації вугільних родовищ, перетворення скидного енергопотенціалу технологічних процесів» [4].

Тобто, законодавець зводить визначення лише до переліку різних видів джерел енергії, що з точки зору правил формування поняттєво-термінологічного апарату, не можна вважати вдалим, оскільки в ньому не зазначена жодна класифікуюча ознака [2; с. 97].

Та, окрім цього, перелік видів енергії, передбачений законом як альтернативний, є неповним, оскільки відповідно до Директиви 2014 /94ЄС Європейського Парламенту та Ради ЄС від 22 жовтня 2014 року про розгортання інфраструктури для альтернативних видів пального [12], окрім іншого альтернативними видами палива є електроенергія, водень, біопальне, синтетичні та парафінові види пального, природний газ, зокрема біометан, у газоподібній формі (стиснений природний газ (СПГ)) та у формі рідини (зріджений природний газ (ЗПГ)), зріджений нафтовий газ (ЗНГ).

Отже, логічним буде доповнення чинного переліку видами альтернативних джерел енергії, що передбачені Директивою 2014 /94 ЄС.

Також законодавче визначення альтернативних джерел енергії необхідно доповнити якісними характеристиками з метою визначення класифікуючих ознак.

В енциклопедичній літературі термін «альтернативні джерела енергії» визначається як спосіб, пристрій або споруда, що дозволяє отримувати електричну енергію (або інший необхідний вид енергії) з відновлюваних або практично невичерпних природних ресурсів та заміняє собою традиційне джерело енергії [2; с. 97].

А саме поняття «альтернативний» визначено як такий, що передбачає необхідність вибору між двома або кількома можливостями, що виключають одна одну [13; с. 26]. Найбільш влучним, на нашу думку, є визначення характеристики альтернативних видів енергії, що передбачено Директивою 2014 /94ЄС, які визначені як «види пального або джерел енергії, що слугують, принаймні частково, заміною джерел викопного пального в постачанні енергії для транспорту та які мають потенціал для декарбонізації та покращення екологічних показників у транспортній галузі» [12].

Тобто законодавець визначає заміником чого (викопного пального) є використання альтернативних технологій, що є основною метою впровадження зазначених заходів (покращення екологічних показників у транспортній галузі).

Однак більш універсальним, на нашу думку, буде сформульовано визначення з урахуванням інтересів не лише транспортної галузі, а й промислового сектору. Так як більшість промислових об'єктів виробництва, мають потенціал для впровадження альтернативних джерел енергії для покращення екологічних показників антропогенних викидів.

У зв'язку з чим, вважаємо за необхідність прийняти поправки до ЗУ «Про альтернативні джерела енергії», та викласти визначення альтернативних джерел енергії у наступній редакції: **альтернативні джерела енергії** – це види пального або джерел енергії, що слугують, принаймні, частковою заміною джерел викопного пального в постачанні енергії та які мають потенціал для декарбонізації та покращення екологічних показників у транспортній та промисловій галузі. Такі види пального охоплюють, *відновлювальні джерела енергії* (біоенергію, геотермальну енергію, гідроелектроенергію, енергію океану, енергію припливів та відливів, енергію хвиль і теплову енергію океану, сонячну енергію, а також енергію вітру), *вторинні ВДЕ* (газ з органічних відходів, газ каналізаційно-очисних станцій), *вторинні енергетичні ресурси* (доменний та коксівний гази, газ метан дегазації вугільних родовищ, перетворення скидного енергопотенціалу технологічних процесів), а також електроенергію, водень, біопальне, синтетичні та парафінові види пального, природний газ, зокрема біометан, у газоподібній формі (стиснений природний газ (СПГ)) та у формі рідини (зріджений природний газ (ЗПГ), зріджений нафтовий газ (ЗНГ)).

Висновки і пропозиції. Сучасні світові тенденції все більше розглядають альтернативні джерела енергії, як один з найважливіших сфер технологічного розвитку суспільства. Проблема антропогенних викидів має всеохоплюючий характер, що впливає на загальні рішення глобального потепління планети, то важливість розвитку нашої країни у напрямку переорієнтації енергетичного сектору є беззаперечною. На жаль, сьогодні в межах національного законодавства існують певні розбіжності з міжнарод-

ними нормами у визначенні ключових понять у сфері альтернативної енергетики, що перешкоджає якісній реалізації міжнародних стратегій сталого розвитку. Однак, не зважаючи на це, наша країна приймає активну участь у впровадженні новітніх технологій альтернативної енергетики та вдосконалює національне законодавство з урахуванням міжнародно-правових норм.

Список використаної літератури

1. Глобальное потепление на 1,5 °С. Специальный доклад МГЭИК о последствиях глобального потепления на 1,5 °С выше доиндустриальных уровней и о соответствующих траекториях глобальных выбросов парниковых газов в контексте укрепления глобального реагирования на угрозу изменения климата, а также устойчивого развития и усилий по искоренению нищеты. В. Массон-Дельмонт, П. Чжай, Г.О. Пёртнер, Д. Робертс, Д. Ски и другие. Всемирная метеорологическая организация, Женева, Швейцария. 2019. С. 110. URL: SR15_Summary_Volume_russian.pdf (ipcc.ch)
2. Агапова О.Л. Альтернативні енергетичні ресурси як об'єкт картографування. Людина та довкілля. Проблеми неоекології. 2015. № 1–2. С. 95–102
3. Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату. ООН Конвенція, Міжнародний документ від 09.05.1992. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_044#Text
4. Про альтернативні джерела енергії: Закон України від 20.02.2003 р. № 555-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-15>
5. Клопов І.О. Теоретичні аспекти класифікації енергетичних ресурсів. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2016. Випуск 7 (ч. 2). С. 10–13 URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/7_2_2016ua/4.pdf (дата звернення 08.08.2020)
6. Про приєднання України до Статуту Міжнародного агентства з відновлювальних джерел енергії (IRENA): Закон України від 05.12.2017 р. № 2222-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2222-19#Text>.
7. Статут Міжнародного агентства з відновлювальних джерел енергії (IRENA). Міжнародне агентство з питань відновлення енергії; Статут, Міжнародний документ, Декларація від 26.01.2009 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_j02#Text
8. Рабінович М.Д. Альтернативна енергетика: проблеми класифікації та положення Кіотського протоколу. Проблеми загальної енергетики. 2003. № 9. С. 29–31.
9. Про енергозбереження: Закон України від 01.07.1994 р. № 74/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/94-%D0%B2%D1%80#Text>
10. Мусієнко, Т. До питання законодавчого закріплення основних термінів у сфері альтернативної енергетики України. Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право: збірник наукових праць. 2012. № 3 (15). С. 162–165.
11. Про альтернативні види палива: Закон України від 14.01.2000 № 1391-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1391-14#Text>
12. Директива 2014/94/ЄС Європейського Парламенту та Ради ЄС від 22 жовтня 2014 року про розгортання інфраструктури для альтернативних видів пального (Текст стосується ЄЄП). URL: http://insat.org.ua/files/menu/law/dir_2014_94_uk.pdf
13. Тлумачний словник української мови: Понад 12500 статей (Близько 40000 слів) за ред. д-ра філологічних наук, проф. В.С. Калашника. Х.: Прапор. 2002. С. 992

References

1. Global warming at 1.5 °C. IPCC Special Report on the effects of global warming 1.5 °C above pre-industrial levels and the corresponding global greenhouse gas emission trajectories in the context of strengthening the global response to climate change, as well as sustainable development and poverty eradication. // W. Masson-Delmott, P. Zhai, G. O. Pörtner, D. Roberts, D. Ski and others. World Meteorological Organization, Geneva, Switzerland. (2019), 110. URL: SR15_Summary_Volume_russian.pdf (ipcc.ch) [in Russian].
2. Agapova O. L. (2015) Alternative energy resources as an object of mapping. Man and the environment. Problems of neoeecology. № 1–2, 95–102 [in Ukrainian].
3. UN Convention, International Document. United Nations Framework Convention on Climate Change (1992, May 09) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_044#Text [in Ukrainian].
4. Law of Ukraine on alternative energy sources № 555-IV (2003, February 20). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-15>. [in Ukrainian].
5. Klopov I. O. (2016). Theoretical aspects of classification of energy resources. Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. 7(2), 10–13, URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/7_2_2016ua/4.pdf [in Ukrainian].
6. Law of Ukraine on Ukraine's accession to the Statute of the International Renewable Energy Agency (IRENA) № 2222-VIII. (2017, December 5). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2222-19#Text>. [in Ukrainian].

7. Mezhn.agentstz.z pit.vidn..energ; Statute, International document, Declaration. Statute of the International Renewable Energy Agency (IRENA). (2009, January 26). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_j02#Text [in Ukrainian].
8. Rabinovich M D. (2003) Alternative energy: problems of classification and provisions of the Kyoto Protocol. Problems of general energy 9, 29–31 [in Ukrainian].
9. Law of Ukraine on energy saving № 74/94 (1994, July 1), URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/94-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian]
10. Musienko, T. (2012) On the issue of legislative consolidation of basic terms in the field of alternative energy of Ukraine. Bulletin of NTUU «KPI». Politology. Sociology. Law: a collection of scientific papers. 3(15), 162–165. [in Ukrainian].
11. Law of Ukraine on alternative fuels № 1391-XIV (2000, January 14). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1391-14#Text> [in Ukrainian]
12. Directive 2014/94 / EU of the European Parliament and of the Council of 22 October 2014 on the deployment of infrastructure for alternative fuels (Text with EEA relevance). URL: http://insat.org.ua/files/menu/law/dir_2014_94_uk.pdf [in Ukrainian]
13. Explanatory dictionary of the Ukrainian language: More than 12,500 articles (About 40,000 words), ed. Doctor of Philology, prof. V.S. Kalashnikov. H.: Flag. (2002), 992 [in Ukrainian]

Стаття надійшла 01.09.2021 р.

К. С. Еременко, аспірантка

Национальный университет «Одесская юридическая академия»

Кафедра морского и таможенного права

ул. Академическая, 2, Одесса, 65009, Украина

e-mail: yremenko.kristina@gmail.com

ORCID: 0000-0003-1108-3342

ФОРМИРОВАНИЕ КАТЕГОРИАЛЬНОГО АППАРАТА НАЦИОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА В СФЕРЕ АЛЬТЕРНАТИВНОЙ ЭНЕРГЕТИКИ

Резюме

Статья направлена на решение терминологических расхождений в национальном законодательстве и межнациональном и международном законодательстве в сфере альтернативной энергетики. В рамках статьи рассмотрена правовая характеристика понятий «альтернативные источники энергии», «нетрадиционные источники энергии» и «возобновляемые источники энергии». Выполнено научно-теоретическое обоснование качественных характеристик указанных понятий, а также проанализировано международное законодательство на предмет идентичности толкования международно-правовых норм в национальном законодательстве в сфере альтернативной энергетики. В статье было предложено конкретизировать определение понятий «возобновляемые источники энергии» и «альтернативные источники энергии» с учетом правил построения понятийно-терминологического аппарата с учетом ратифицированных Украиной международно-правовых договоров.

Ключевые слова: альтернативная энергетика, окружающая природная среда, изменение климата, антропогенные выбросы, альтернативные источники энергии, нетрадиционные источники энергии, возобновляемые источники энергии, ИРЕНА.

K. S. Yeremenko, Postgraduate Student
The National University «Odessa Law Academy»
the Department of Maritime and Customs Law
Akademichna Str., 2, Odessa, 65009, Ukraine
e-mail: yeremenko.kristina@gmail.com
ORCID: 0000-0003-1108-3342

FORMATION OF THE CATEGORY APPARATUS OF NATIONAL LEGISLATION IN THE FIELD OF ALTERNATIVE ENERGY

Summary

The purpose of the article consists in the analysis of the norms of national and international legislation for the elimination of the discrepancies in the legal understanding of the definitions in the field of alternative energy, that is definition and scientific and theoretical substantiation of the notions «alternative sources of energy», «non-conventional sources of energy» and «renewable sources of energy», which will serve for the elimination of terminological discrepancies in national legislation, and will become a basis for uniform practical use of the latter in the field of alternative energy.

Urgency of the research is conditioned by the reorientation of world energy sector in the direction of the substitution of conventional fuel sources for those alternative. Since global warming and increasing of the level of anthropogenic emissions as a result of human activity is one of the biggest ecological problems of the universe, international community, together with ecologists and climatologists of all the world are involved in the development and implementation of highly efficient international strategies, which are directed at the decrease of harmful impact of anthropogenic emissions on surrounding natural environment and human health.

In order to prevent the climate change and to mitigate global warming the scientists of the entire world proposed a wide range of variants for the mitigation of climate changes of Earth. Among which the key place belongs to alternative and renewable energy sources, which have been identified as the main strategically successful directions of reducing anthropogenic emissions into the natural environment.

Today, we can see a trend towards a reorientation of the global energy sector to more environmentally friendly, alternative and renewable energy sources and a departure from traditional fossil energy resources. At the same time, unambiguous interpretation and understanding of the conceptual and terminological apparatus is an important condition for the development and practical use of knowledge. Therefore, it is important to delineate the clear boundaries of the technologies included in the concepts of alternative and renewable sources of energy, as there are differences in the use of these concepts, both in national legislation and between national and international legislation.

The article analyzes and systematizes the knowledge as to the categorial instrument in the field of alternative energy and proposes the definition of renewable and alternative energy sources in accordance with the rules of construction of conceptual and terminological apparatus taking into account international experience in this field. The proposed wording of these concepts serves to eliminate terminological inaccuracies in national legislation, and will address the gaps between national and international legislation in the field of application of the categorial instrument in the field of alternative energy.

Keywords: alternative energy, environment, climate change, anthropogenic emissions, alternative energy sources, non-traditional energy sources, renewable energy sources, IRENA.